

INTERJÚ JOSEPHAT RUGAIKÁVAL, A HAZÁNKBAN ÉLŐ TANZÁNIAIAK DOYENJÉVEL

T. Horváth Attila

könyvtáros, történész PhD

Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem

afurika@freemail.hu

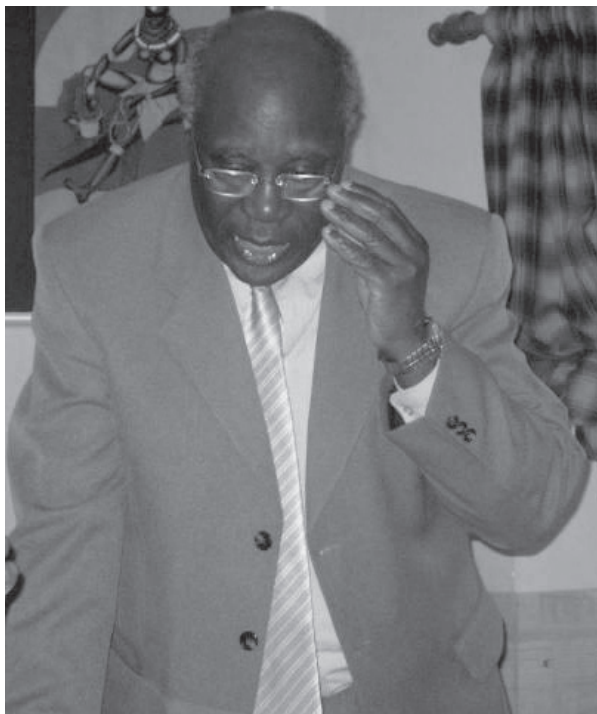
A hazánkban élő tanzániai közösség körülbelül harminc főt számlál. Tagjai az elmúlt években komoly erőfeszítéseket tettek azért, hogy rendszeresen, szervezett körülmények között találkozzanak és hallassák hangjukat, ezért alapították meg a Tanzániai Magyarországi Egyesületét. Az Afrika Tanulmányok egyik korábbi számában Peter Mhagamával, az Egyesület titkárával olvashattak interjút, most pedig elnökükkel, Josephat Rugaikával készült beszélgetés az IDResearch kutatóműhely által az Európai Integrációs Alap által támogatott migrációs projektekhez kötődve.

Mióta él Magyarországon és hogyan került ide?

1948-ban születtem és 1975-ben jöttem tanulni Magyarországra. Vegyész mérnöként és angoltanárként dolgoztam és most már nyugdíjas vagyok. Szegeden végeztem el az egyetemet.

Milyen volt akkoriban az ösztöndíjasok élete? Hányan jöttek Afrikából?

Abban az időben nagyon sokan voltak Afrikából, nemcsak Tanzániából, hanem például Nigériából, Ghanából, Guineából, Togóból, Dahomeyból (a mai Beninből), Etiópiából, Ugandából, Kenyából, egyszóval nagy csapat voltunk. Sokan közülünk visszamen-

 Josephat Rugaika

tek tanulmányaik befejeztével és sikeres emberek lettek otthon. A tanzániaiak közül például voltak olyanok, akik minisztériumban dolgoztak a bányáipar, egészségügy területén. A legismertebb közülük Philemon Sarungi, aki korábban jött, mint mi. Hogy mennyire jól kamatoztatta az itt megszerzett tudását, azt az is bizonyítja, hogy hazájában egészségügyi és hadügyminiszter is volt.

De voltak, akik itt maradtak...

Igen, én vagyok az élő példa... *(nevet)* Többen megtaláltuk itt is a számításunkat, munkát találtunk, családot alapítottunk, nem volt semmi probléma. A mai időkben is vannak, akik hasonlóan tesznek, és letelepednek Magyarországon.

Voltak akkoriban is egyesületek?

Hogyne, voltak diákegyesületek külön a kenyai, ugandai, tanzániai diákoknak, de gyakran összejártunk és együtt ünnepeltünk, nagy családként tekintettünk magunkra, ez amúgy ma sincs másképp. Ha például a múlt évi nemzeti ünnepünk alkalmából tartott ünnepségünket nézzük, a fellépők között kenyai kislány is volt. Testvérként tekintünk a kenyaiakra. Persze elsősorban a kelet-afrikaiakkal szoros a kapcsolatunk.

Beszéljünk egy kicsit az egyesületről!

Hogyan jött a gondolat, miért fontos mindez?

Nagyon lényegesnek tartom azt, hogy azoknak, akik elszakadtak az eredeti kultúrájuktól, ne szakadjanak meg a

kapcsolataik egymással és az anyaországgal, ne forgácsolódjunk szét. Elsősorban lelki igényt jelent, hogy találkozzunk, beszélgessünk, ünnepeljünk, táncoljunk, de a bajban is jó, ha összetartunk, ezért határoztuk el a szervezet létrehozását.

Az Egyesület első nagy megmozdulása, amelyen sok külső meghívott is részt vett, a múlt decemberi ünnepség volt, amely kettős ünnep volt: az Egyesület megalakulásának egy éves, Tanzánia függetlenségének pedig ötven éves évfordulója volt. Mit jelent Önnek az Uhuru, a Függetlenség, mint olyan, akinek – az itteni tanzániaiak közül talán egyedüliként – még vannak szemé-

lyes emlékei a brit fennhatóság időkából is?

Amikor Julius Nyerere, a későbbi elnök a függetlenségért harcolt, én még gyerek voltam, de mi is átérettük az ügy fontosságát. Elsősorban azt tapasztaltuk, hogy a brit időkben a tanzániaiak emberi méltóságát semmibe vették, jogfosztottak voltunk a saját hazánkban. Élő példa az például, hogy ahol születtem, Bukobában, ha valaki nem fizette meg a kötelező adót, a hatóságok szemében szinte halottnak számított. Nem volt tanácsos utaznia, mert ha igazoltatták és elkapták, börtönbe is kerülhetett. Márpedig ezek az adóterhek nagyon nagyok voltak, az emberek többsége pedig képtelen volt annyi pénzt befizetni, amelyet megköveteltek.

Peter Mhagama és Josephat Rugaika

A másik megalázó procedúra amelyre élénken emlékszem az volt, hogy minden reggel az iskolában az Union Jack felvonása mellett a brit himnuszt kellett elénekelni. Az egész rendszer felépítésén érezhettük, hogy mi másodlagos állampolgárok vagyunk a saját hazánkban.

Egyébként maga az iskolarendszer is mutatta alárendeltségünket. Az írástudatlanság a függetlenség elnyerése előtt nagymértékű volt: aláírás helyett gyakran egy tanú előtti ujjlenyomattal igazolhattak okmányokat a helyiek. Az iskolarendszer is igen fejletlen volt, elsősorban egyházi iskolák voltak, főleg a katolikus és lutheránus felekezet működtette őket. Szakképzés gyakorlatilag nem volt. Kimondottan a helyi elit számára működött a Tabora School: ez az iskola magas szintű képzést nyújtott, de ide csak kiválasztottak, a főnökök gyermekei kerülhettek. Itt tanult Nyerere is.

A függetlenség kivívásának eufóriája után sok országban a csalódás is felütötte a fejét, mert az emberek rájöttek, hogy a politikai függetlenségből nem következik egyenesen a jólét is. Tanzániára is érvényes ez?

Hazánkban ez talán kevésbé volt jellemző. Nyerere ebben a kérdésben realista volt. Van egy mondás, amelyet gyakran emlegettek: „amíg a britek futnak, mi csak gyalogolunk”. Lelkileg felkészültünk arra, hogy a mi fejlődésünk lépcsőzetesen és lassabban megy végbe. Soha nem gondoltuk, hogy Arusha vagy Bukoba egy csapásra olyan lesz, mint London. Nálunk minden lassabban, a maga módján megy, de azért nagyon

komoly változások történnek. Éppen a minap adták át például a legújabb kardiológiai intézetet Darban.

Milyen egyéb tervei vannak az Egyesületnek?

Rengeteg tervünk van, de mindenekelőtt a szervezeti kereteinket akarjuk megerősíteni. Már felvettük a kapcsolatot a tanzániai külügyi szervekkel, tavaly ősszel pedig találkoztam a Berlinben lévő nagykövetségünkkel. Szeretnénk itthoni karitatív tevékenységet folytatni, ez bármi lehet, mint például az iskolákkal, árvaházakkal, önkormányzatokkal való kapcsolatfelvétel. Az iskolákban például sok mindent megmutathatnánk a gyerekeknek Afrikáról, amelyről nem sokat tudnak. Remélem, hogy a továbbiakban kölcsönösen segíthetjük egymást az itthoni magyarokkal. Nekünk Magyarország a második hazánk és függetlenül attól, hogy nem itt születünk, itt élünk, itt van a családunk, mi is ebben a társadalomban élünk, hasonlóak a problémáink, mint magyar barátainknak. Nem tudunk és nem is akarunk kivonulni a közéletből. Meg szokták tőlem kérdezni, hogy a politikai szerepvállalás is fontos-e nekünk, de erre az a válaszom, hogy mi ehhez nem értünk, nem tisztünk politikai kérdésekben állást foglalni. Természetesen mindenkinek meg lehet a politikai szimpátiája, de az magánügy, nem foglalkozunk vele.

Reméljük, hogy egyesületünk fontos eszköze lesz a magyar és a tanzániai emberek közötti kapcsolatok erősítésének.

Köszönjük a beszélgetést!